

Projekt
Strategisk Planering
Johanna Blomberg

Styrelsen för Stockholm Vatten AB

Taxa för vatten och avlopp 2020. Inriktningsärende

FÖRSLAG TILL BESLUT

Styrelsen föreslås besluta

att uppdra åt VD att ta fram ett förslag till taxa för vatten och avlopp för år 2020 i enlighet med detta inriktningsärende

Sonny Sundelin
Tf Verkställande direktör

Hans Gillsbro
Avdelningschef
Projekt

Sammanfattning

Detta inriktningsärende ska styra arbetet med att ta fram förslag till taxa för vatten och avlopp (VA-taxa) för år 2020. Den visar även inriktningen för taxenivån 2021-22. Förslag till ny taxa för 2020 presenteras för styrelsen i juni. Styrelsen föreslår en taxa som beslutas av kommunfullmäktige i Stockholm och Huddinge.

Stockholm Vatten och Avfall har i uppdrag att trygga och säkra det snabbt växande Stockholms och Huddinges dricksvatten- och avloppshantering med en minimerad påverkan på miljön. Det innebär kostnader för förstärkt underhåll och utbyggnad av anläggningar och ledningsnät. För att förverkliga detta, i enlighet med bolagets strategiska plan, behöver intäkterna utvecklas i takt med kostnaderna.

VA-taxan består av två delar, anläggningsavgift och bruksavgift. Anläggningsavgiften är en engångsavgift som betalas i samband med anslutning till det kommunala VA-nätet. Enligt tidigare styrelsebeslut behöver anläggningsavgiften successivt höjas under fyra år för att nå en täckningsgrad på 100 %. För tredje året i rad föreslås därför en höjning med 28 % jämfört med 2019 års avgift för både typhus A (enfamiljshus) och typhus B (flerfamiljshus).

Brukningssavgiften är en periodisk avgift som ska täcka VA-verksamhetens löpande kostnader som exempelvis drift- och underhåll, ränta och avskrivningar. VA-verksamhetens kostnader ökar med 91 mnkr till år 2020 jämfört med budget 2019. De största ökningarna sker inom entreprenader, avskrivningar och personal. För att ha en budget i balans föreslås brukningssavgiften höjas med 5 % 2020.

Bakgrund

I enlighet med styrelsebeslut 2017-12-07 tar bolaget fram inriktningsärenden för VA-taxan och avfallstaxan. Syftet med inriktningsärendena är att tidigt informera styrelsen och avfallsnämnden om kommande taxeförslag så att eventuella synpunkter kan arbetas in. Förslag till ny taxa för nästkommande år presenteras för styrelsen i juni. Styrelsen föreslår en taxa som beslutas av kommunfullmäktige i Stockholm respektive Huddinge.

VA-taxan består av två delar, anläggningsavgift och brukningssavgift.

Anläggningsavgiften är en engångsavgift som betalas i samband med anslutning till det kommunala VA-nätet. Anläggningsavgiftens syfte är att finansiera kostnaden för tillkommande fastigheter inom den allmänna VA-anläggningen. Anläggningsavgiften var under flera år oförändrad vilket har resulterat i en mycket låg täckningsgrad runt 40%, dvs relationen mellan inkomster och utgifter. Enligt styrelsebeslut 2017-09-28 (justerad 2017-12-07) ska inkomstnivån höjas i fyra steg för att uppnå 100 % täckningsgrad. Två höjningar är genomförda, 2018 och 2019.

Brukningssavgiften är en periodisk avgift som ska täcka VA-verksamhetens löpande kostnader som exempelvis drift- och underhåll, ränta och avskrivningar. Härutöver finns även avgifter för särskilda VA-abonnemang vilket bl a inkluderar särskilda avgifter och abonnemang samt industriavloppstaxa. Syftet med industriavloppstaxan är att ta betalt för den extra kostnad som särskilt förorenat industriavloppsvatten förorsakar.

Vid nationell jämförelse av taxor används så kallade typhus vilka ska spegla ett svenskt genomsnitt. Typhus A är ett enfamiljshus (vattenförbrukning 150 m³/år och 800 m² tomtyta) och typhus B ett flerfamiljshus (vattenförbrukning 2 000 m³/år, 15 lägenheter och 800 m² tomtyta). Båda är anslutna till vatten, spillvatten och dagvatten.

Taxa för VA-tjänster finns reglerat i Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster. Det totala avgiftsuttaget får inte överstiga de kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva den allmänna VA-anläggningen. Detta kallas självkostnadsprincipen. Vidare ska fördelningen av avgiftsuttaget ske utifrån vad som är skäligt och rättvist.

ÄRENDET

Anläggningsavgiften

I enlighet med tidigare beslut föreslås en fortsatt höjning av anläggningsavgiften för att uppnå 100 % täckningsgrad. Höjningen 2020 blir den tredje höjningen sedan 2018. För typhus A (enfamiljshus) uppgår föreslagen höjning till 28 %, vilket är i ungefär samma nivå som 2018 (24 %) och 2019 (26 %). För typhus B (flerfamiljshus) innebär föreslagen höjning också en ökning med 28 % vilket är i nivå med tidigare år (27 % både 2018 och 2019).

Tabell 1. Förslag till avgiftsnivå för ingående avgiftsparametrar i anläggningsavgiften och innebörden för typhus A (enfamiljshus) och typhus B (flerfamiljshus). Exkl. moms.

År Steg	2018 1 (beslutad)	2019 2 (beslutad)	2020 3 (förslag)	2021 4 (plan)
Servisavgift (kr)	38 000	44 000	51 900	60 000
Förbindelsepunksavgift (kr)	33 000	40 900	50 700	60 000
Lägenhetsavgift (kr)	8 400	10 800	13 900	18 100
Tomtyteavgift (kr/m ²)	22,30	33,40	50,00	70,00
Anläggningsavgift för Typhus A (kr) ¹	97 240	122 420	156 500	194 100
Anläggningsavgift för Typhus B (kr) ¹	214 840	273 620	351 100	447 500

1) Anläggningsavgiften för ett hus är summan av ovanstående avgifter med hänsyn tagen till fastighetens tomtyta och antal lägenheter/bostadsenheter.

Brukningsavgiften

Ekonomiska förutsättningar

Bolagets driftkostnader förväntas öka med 91 mnkr, eller 7 %, till år 2020 och med 179 mnkr till år 2022 jämfört med budget 2019 vilket framgår av tabell 2. De största ökningarna till 2020 sker inom entreprenader (61 mnkr), avskrivningar (52 mnkr) samt personal (29,5 mnkr). Inom entreprenader är det främst kostnaderna för omhändertagandet av avloppsslam som ökar pga. nytt ramavtal (54 mnkr). Tidigare har slammet från Henriksdals reningsverk använts för täckning av Bolidens gruvavfall. Det nya avtalet innebär att allt slam kommer att spridas på jordbruksmark, vilket är en mer kostsam hantering men samtidigt bättre ur ett kretsloppsperspektiv med återföring av växtnäring.

De ökade avskrivningarna är resultatet av den höga investeringstakt som pågått under de senaste åren för att både möta en ökad befolkning genom utbyggnad av VA-anläggningen men även förnyelse av befintligt för att säkerställa funktion och förlänga livslängden. Räntekostnaderna ökar då både bolagets belåning ökar och räntesatsen ökar från 0,91 % 2018 till 1,3 % 2022.

De ökade personalkostnaderna beror bl.a. på förstärkning på Henriksdal för att kunna driftsätta den första anläggningsdelen av det nya reningsverket (Stockholms framtida avloppsrening) under 2020. Det är en stor utmaning för organisationen att parallellt upprätthålla reningen och villkoren i befintligt verk samtidigt som det nya ska driftsättas, optimeras och möjliggöra fortsatt utbyggnad av nya delar.

De taxebaserade intäkterna ska tillsammans med övriga intäkter och intäkter från aktiverat arbete täcka VA-verksamhetens driftkostnader samt avskrivningar och räntor. Taxebaserade intäkter består i huvudsak av brukningsavgifter och periodiserade anläggningsavgifter. Övriga intäkter är ersättning för sålda tjänster och produkter som ligger utanför huvudmannaskapet, exempelvis försäljning av dricksvatten och avloppsrening till kringliggande grannkommuner.

Som en följd av befolkningstillväxten förväntas intäkterna från VA-taxans brukningsavgifter öka med 1 % per år utöver den årliga taxehöjningen som föreslås till 5 % per år under åren 2020-2022.

Tabell 2. Resultaträkning Stockholm Vatten AB enligt förslag till budget 2020 och plan för 2021 och 2022.

Flerårsplan 2020-2022 (mnkr)	2018	2019	2020	2021	2022
	Utfall	Budget	Plan	Plan	Plan
Taxebaserade intäkter	1 240	1 284	1 351	1 434	1 521
Övriga intäkter	392	385	398	401	435
Summa externa intäkter	1 632	1 669	1 749	1 835	1 956
Aktiverat arbete	102	114	124	129	131
Summa intäkter	1 734	1 783	1 873	1 964	2 087
Varor/Material/Kemikalier	-72	-84	-85	-89	-91
Entreprenadkostnader	-166	-143	-204	-197	-217
Energikostnader	-116	-138	-135	-141	-147
Skadeståndskostnader	-17	-15	-18	-18	-18
Konsultarvoden	-63	-66	-75	-75	-75
Personalkostnader	-414	-467	-497	-525	-538
Övriga externa kostnader	-403	-412	-402	-411	-418
Summa driftkostnader	-1 251	-1 325	-1 416	-1 456	-1 504
Res före avskrivningar och finansnetto	483	458	458	508	583
Koncerninterna intäkter och kostnader	68	61	62	62	62
Res före avskr och finansnetto	551	519	520	570	645
Avskrivningar	-355	-329	-381	-391	-406
Finansnetto	-91	-112	-127	-164	-195
Resultat efter finansnetto	105	78	12	15	44
<i>Förslag höjning av bruksavgiften</i>			5%	5%	5%

Långsiktiga mål

Bolaget tar årligen fram en strategisk plan för kommande fem år vilken ligger till grund för verksamhetsplanering och budget som i sin tur har inverkan på taxenivån.

Målsättningen för taxorna är att varje tjänst ska bära sin egen kostnad och att översynen ska ske systematisk och återkommande. De nya principerna för bruksavgifter för dagvatten, "dagvattentaxan", och för anläggningsavgiften, som beslutades 2017 och började gälla 2018, var första steget i detta arbete. Nu pågår översyn av industriavloppstaxan och en förnyad analys av täckningsgraden i VA-utbyggnadsprojekten.

Förslag till höjning 2020 och inriktning 2021-2022

Förslaget till taxehöjning har utgått från att uppnå dels ett nollresultat och dels en jämn taxeutveckling under perioden. Det resulterar i en höjning av intäkterna från VA-taxans bruksavgifter med 5 % per år.

Tidplan

För att VA-taxan ska börja gälla från och med 1 januari 2020 bör följande tidplan följas:

2019-03	Beslut inriktningsärende VA-taxa i styrelsen för Stockholm Vatten AB
2019-06	Beslut VA-taxa i styrelsen för Stockholm Vatten AB
2019-09/10	Beslut VA-taxa i KS
2019-10/11	Beslut VA-taxa i KF
2020-01-01	VA-taxa 2020 börjar gälla

Analys och bedömning

Anläggningsavgiften

En förnyad analys av bolagets framtida VA-utbyggnad har påbörjats för att bedöma om steg fyra är tillräcklig höjning av anläggningsavgifterna för att uppnå 100 % täckningsgrad. Om analysen visar att så inte är fallet kan det bli aktuellt med ytterligare höjningar.

Kommunfullmäktiges beslut av 2019 års VA-taxa för Huddinge kommun har överklagats med anledning av höjningen av anläggningsavgiften. Huddinge kommun handlägger ärendet och bolaget bistår med underlag. Kommunens yttrande ska vara inlämnat till Förvaltningsrätten i Stockholm den 11 mars 2019. Om kommunfullmäktiges beslut skulle undanröjas behöver bolaget ta fram en ny taxa och rätta de felaktiga avgiftsuttagen. Det kan innebära att den stegvisa höjningen behöver ske under en längre period än föreslagna fyra år. Bolaget bedömer i nuläget risken som begränsad då det finns rättsfall där större höjningar varit skäliga.

I jämförelse med andra kommuner i Stockholms län skulle anläggningsavgiften efter höjningen hamna i mittensegmentet bland länets 26 kommuner.

Brukningsavgiften

Bolaget bedömer att det är en fördel ur kundperspektivet om taxeutvecklingen kan hållas så jämn som möjlig.

Det finns vissa osäkerheter på såväl intäktssidan som kostnadssidan som kan påverka behovet av att justera brukningsavgiften. Vad gäller intäkter är det viss svårighet att uppskatta effekten av befolkningsökningen eftersom den försålda vattenvolymen historiskt har varit relativt konstant trots ett ökat kundunderlag vilket i sin tur beror på att den specifika vattenförbrukningen, liter per person och dygn, har minskat. Vädret har också viss betydelse för försäljningen. I avskrivningskostnaderna finns det alltid en osäkerhet i framtida investeringstakt, bl.a. vad gäller tidplaner, tillgång till resurser och i vilken utsträckning projekt kommer till avslut. Kostnaderna för slamomhändertagande kan stiga om slammet inte når kvalitetskraven enligt certifieringssystemet Revaq.

Bolaget har påbörjat en översyn av industriavloppstaxan och hur den beräknas. Detta får tidigast genomslag på taxan år 2020.

Från halvårsskiftet 2018 gäller en ny konstruktion för vattentjänstavgifterna, och i synnerhet dagvattenavgiften, i enlighet med branschföreningen Svenskt Vattens riktlinjer. Avsikten var att omfördela avgiftsuttaget för dagvattenkunderna med oförändrad effekt på bolagets totala intäkter vilket verkar överensstämma med utfallet.

I jämförelse med andra kommuner i Stockholms län skulle brukningsavgiften förbli en av länets lägsta trots en höjning med 5 % till år 2020.

SLUT